

APIE GLOBAŲ IR ĮVAIKINIMĄ

Kovas, Nr. 11

Kviečiame prisidėti prie mūsų darbo su vaikais skiriant 2 %!

Šiais metais surinktas lėšas skirtume:

- Vasaros stovyklai prie jūros;
- Ekskursijoms;
- Ugdomųjų užsiėmimų priemonėms.

Kas yra vaikų dienos centras?

Dienos centre lankosi vaikai, kurių šeimos patiria įvairių ekonominių ir socialinių sunkumų. Vaikai ateina po pamokų ir ruošia namų darbus, pavalgo, dalyvauja ugdomuosiuose užsiėmimuose, mokosi kasdienių gyvenimo įgūdžių, o surinkus papildomų lėšų gali stovyklauti prie jūros, vykti į išvykas.

Išsamiau:

<http://www.sotas.org/padekite-vaikams>

Keturakių šeimyna – XXL šeima

Konstancija
Dauguvietytė

Į didelį 3 aukštų namą, apsuptą ūkinių pastatų ir poros uodegas vizginančių šunų, mus kviečia keturios šviesios linksmos akys – tai Rasa ir Kęstutis Keturakiai, savo šeimynoje auginantys 13 vaikų. Tik įėjusios pajautėme namų jaukumą, šilumą. Didelį stalą, nukrautą vaisėmis, papuošė vaikų šypsenos ir vaikystę primenantis kakavos kvapas. Ir laikas, kalbantis su globėjais, prabėgo greitai lyg po namus sukuriuojančios mažiausios globotinės kojėlės.

Globėjai savo pasakojimą pradeda nuo.. vaikų. „*Mūsų vaikai yra nuostabūs, mandagūs, paslaugūs, vienas kitam padeda, padeda prižiūrėti mažąją*“ – širdingai vardina globėjai. Apie jų nuostabumą abu globėjai pasakojo ir pasakojo. Keturakiai šeimyną įsteigė 2011 metais. Prieš tai jau apie 3 metus globojo vaikus, augino savo dukrą. Globos idėja atsirado imant pavyzdį iš tėvų – Rasos tėvai globojo kelis vaikus, ir kai Rasa su Kęstučiu sukūrė savo šeimą, abu nusprendė taip pat globoti.

Kai nusprendė steigti šeimyną, kai kurie aplinkiniai sukiojo pirštus ties smilkiniais. Tačiau abudu dabar šypsodamiesi sako: „*Mes esame laimingi, kad turime šiuos vaikus*“. Šeimynoje daug giminytės ryšiais susijusių vaikų, nes neretai globotiniai

atkeliauja kartu su savo broliais, seserimis. Gyvenimas teka intensyviai, nes be vaikų priežiūros, yra daug ūkių darbų. Turi savo ūkį, augina gyvulius, gauna šviežių pieną, kiaušinius, daržoves ir vaisius, uogas. Ir viskas tam, kad vaikai turėtų sveiką pilnavertį maistą, iš parduotuvių pirkti maistą vengia. Be to, vaikai gali pajodinėti poniais, jais rūpintis. Vaikai ugdomi papildomai, lanko įvairius būrelius – šokių, sportą, kelių eismo taisyklių būrelį, karatė. Pasak Kęstučio: „*Bent kelis čempionus auginame*“. Ir abu labai džiugina vaikų pasiekimai.

Nors apie profesionalią globą viešai kalbama neseniai, Keturakių šeimyna jau kelis metus priima ir laikinai globoja kūdikius. Iš viso augino šešis mažylius nuo kelių dienų amžiaus iki maždaug 1,5 metų, kurie vėliau dažniausiai būdavo įvaikinami. Globėjai dalinosi, kad nelengva išleisti vaikus į kitą šeimą, kokią savaitę po atsisveikinimo jaučiasi kaip apduję, nesavi.

Kaip vaikai apsipranta šeimynoje? Globėjų teigimu vaikų adaptacija būna įvairi, dažniausiai greitai, nes labai padeda vaikų bendruomenė – atėjęs vaikas įsilieja į vaikų būrį ir greičiau apsipranta. Atėję vaikai irgi keičiasi,

stiprėja, pvz., vienas vaikas išvis nelankė mokyklos, o augdamas šeimynoje pasitempė, šiuo metu dalyvauja net olimpiadose.

Kokių savybių turėtų turėti žmogus, norintis kurti šeimyną? – „Pašėlę!“ – juokiasi Kęstutis. Ir papasakoja vieną kitą linksmą nutikimą. Linksmi dalinasi, kad kartais prieš prisišdykavusius vaikus nutaiso rimtą veidą, o viduje juokiasi iš situacijos. Surimtėję globėjai svarstė, kad šeimynos globėjas turi mokėti susikalbėti tiek su jaunu, tiek

su senu, ir suprasti, kad visi turi augti kartu – neatskirti vaiką nuo suaugusiojo. Globėjai turi būti veiklūs ir organizuoti (pasitaiko dienų, kai laikas suskaičiuotas minučių tikslumu), o esant įtemptoms situacijoms labai padeda humoro jausmas. Pavyzdžiui, kai dėl šeimyninių aplinkybių globėjas liko vienas šeimoje su vaikais, ir vaikai išgyveno dėl situacijos – atsisėdo prie stalo ir nutaisęs miną pasakė: „Tėtis nori valgyti“. Vaikai susirinko, pasvarstė ir ėmė kartu ruošti maistą „alkanam“ tėčiui – tokiu būdu pralinksėjo, atsipalaidavo.

Ką globėjai daro, kai vaikas išveda iš

kantrybės? „Taip nebūna, mūsų vaikai nuostabūs“ – šypsosi abudu. Beje, kaip rimčiausią drausminimo priemonę globėjai naudoja pasodinimą ant kėdutės (maks. 10 min.), pasak jų, šis metodas jiems puikiai veikia.

Kokių tradicijų laikosi šeimyna? Gavėnios ir Advento sekmadieniais kartu leidžia laiką prie šventinio stalo, švenčia kitas tradicines katalikų šventes. Kūčių vakare paprastai ateidavo Kalėdų senelis, bet kartais tradicijas kiek pajvairina – pavyzdžiui, praeitais metais dovanos ėmė ir tiesiog atsirado namuose. Tokiu būdu vaikus nori pamokyti, kad gyvenime būna visaip.

Kaip globėjai ilsisi, ar turi atostogas? Atostogauja visada kartu visa šeimyna – tuomet laiką drauge leidžia nuo ryto iki vakaro. Yra gavę pasiūlymų gauti taip vadinamą atokvėpio paslaugą – kad vaikus prižiūrėtų darbuotojai, tačiau Kęstučio manymu, tai neteisinga vaikų atžvilgiu – kaip jie gali vykti ir ilsėtis kokioje Turkijoje, kai žino, kad vaikai palikti. Abu globėjai dar nėra jautęsi, kad pervargtų, jiems padeda jų šeimos nariai, draugų būrys, palaiko mokykla.

Kokios šeimynos globėjų pareigos nemėgstamos? Globėjams tenka dalyvauti teismo posėdžiuose – anksčiau jiems būdavę baisu, dabar priprato. Taip pat remiantis teismo sprendimu reikia vežti vaikus pas tėvus į susitikimą. Kartais vaikai nelaukia šių susitikimų, bet jiems tai daryti privaloma. Dėl to globėjams kartais atrodo, jog tėvų teisės eina pirmiau vaikų teisių. Dalis vaikų laukia susitikimų su savo biologiniais tėvais, dažnai ir dėl to, kad gauna dovanų, lauktuvių. Apsunkina biurokratiniai rėmai – tenka pildyti ataskaitas, gauti licenciją. Kai kurie reikalavimai kaip įstaigose – pvz., kad kiekvienas vaikas turėtų vonioje atskirą muilą, rankšluostį, puodelį ir pan. To realiai šeimose nebūna, ir kai kurių reikalavimų globėjai atsisako laikytis.

Kaip nutinka, kai globotiniui sukanka 18 m., ir jis yra laisvas pasirinkti savo gyvenimo kelią? Globėjai pastebi, kad jaunimas labai nori laisvės, ir pradeda krėsti „nesąmones“. Tačiau jie visada pasiūlo galimybę likti pas juos namuose, padeda jiems kaupti pinigus ateičiai. Dalis pasinaudoja šiuo pasiūlymu, dalis ne. Globėja atsiduso, kad gaila, jog ne visada pasiseka vaikus išlaikyti geram kelyje.

Pakalbėję pasivaikščiujome po šeimos namus – vaikai rodė medaliais nukabinėtus kambarius, o mes jautėme, kad čia vaikai mylimi, tokiu būdu patys mokosi mylėti, ir ateityje ši globojimo patirtis palaikys ir teiks stiprybės atlaikyti gyvenimo iššūkius.

Vasario 21 d. SOTO darbuotojos Konstancija ir Vilma lankėsi Kalvarijos miestelyje, kur drauge su Kalvarijos vaiko teisių apsaugos skyriaus darbuotojomis kalbėjosi su renginio dalyviais apie globą. Susitikime dalyvavo aktyvūs bendruomenių nariai, seniūnijų atstovai, GIMK mokytoja ir mokymus lankančios dalyvės, globėjų pora, savivaldybės tarybos narė, specialistės. Buvo pristatyta Kalvarijos rajono situacija – šiuo metu rajone nėra šeimynų, tačiau specialistės pasidžiaugė, kad nuo praeitų metų turi GIMK mokytojus ir rengia šeimas, atsiranda naujų globėjų šeimų. Šiuo metu turi vienus globos namus (jie nedideli, gyvena 20 vaikų). Svarstoma ateityje globėjams rengti neoficialius susitikimus, siekiant pabendrauti, pasidalinti kasdieniais rūpesčiais. Kalvarijų vaiko teisės pradėjo ir naują tradiciją – kviečia globėjus į kasmetinį padėkos susitikimą, kurio metu globėjams padėkojama, įteikiamos simbolines dovanėlės. Specialistės pastebėjo, kad antrą kartą globėjai rinkosi kur kas drąsiau ir daugiau, vadinasi renginys vykęs ir reikalingas.

Globėjų patirtis: „Dar daug meilės širdyje“

Į renginį pasidalinti savo patirtimi atvyko globėjai. Kaip jie nusprendė globoti? Sutuoktiniai patys užaugino 6 vaikus, kai visi suaugo ir išsikėlė, jų namai ištuštėjo. Globėja dalinosi, kad abu jautė, jog turi dar daug meilės širdyje ir visas galimybes dalintis tuo, ką turi. Vaikai tėvų sprendimą priėmė lengvai, palaikančiai. Taip ir atsirado šeimoje du vaikai (7 ir 10 m.), kurie kartu gyvena metus. Abu globotiniai į šeimą pateko neturėdami įprastų socialinių ir kasdienių įgūdžių, pvz., klausinėjo, kokį maistą valgo, juos ilgą

laiką veikė globos namuose patirta griežta dienotvarkė (pvz., 19 val. eiti miegoti). Kas padėjo vaikams apsiprasti šeimoje? Pačiomis pirmomis dienomis kartu su globotiniais užsirašė savo namų taisykles, patys vaikai taisykles ir pasiūlė. Pati pirma taisyklė – pagarba vienas kitam ir šiems namams. Globėjai turi nuosavą ūkį ir vaikus aktyviai įtraukia į kasdienes darbus, daug ką veikia kartu: uogauja, grybauja, prižiūri gyvulius, pramogauja. Globėjai džiaugiasi globavimo patirtimi ir ruošiasi priimti dar vaikų į savo šeimą, ateityje steigti šeimyną.

Aptartas ir profesionalių globėjų atsiradimas Lietuvoje. Pora renginio dalyvių svarsto apie galimybę ateityje tapti profesionaliais globėjais. Vieną renginio dalyvę įkvėpė mamos pavyzdys, o kita dalyvė nori didesnės šeimos, bet nenori gimdyti. Pokalbis pasisuko šiuo metu aktualia tema – apie naujai priimtas pataisas vaiko teisių apsaugos įstatyme dėl smurto draudimo. Vaiko teisių apsaugos skyriaus specialistė pasakojo, kad lankė mokyklas ir diskutavo su tėvais, kuriems kilo daug baimių, jog iš jų gali atimti vaikus. Specialistė drąsino žmones atlikti tėvų pareigas auklėti vaikus ir jų nebijoti.

Susitikime buvo suteikta bendra informacija apie globą ir globos įforminimą, mokymus, buvo aptarta savanoriška savaitgalinė globa – dalyviams iškilo klausimas, ar vaikams tai nėra traumuojanti patirtis – specialistai paaiškino, kad svečiuotis vaikas gali nuo 5 m. amžiaus, jaunesniems iš tiesų per sunku suprasti svečiavimosi laikinumą.

Specialistės džiaugėsi galimybe susitikti su nevyriausybinės organizacijos atstovais ir praveisti labiau neformalaus formato renginį.

Vasario 21 d. SOTE įvyko įtėvių savivalbos susitikimas. Jį moderavo socialinė darbuotoja N. Giknienė ir psichologas A. Atas. Įtėviai aptarė savipagalbos susitikimų naudą, aktualijas, pokyčius vykstančius šeimose auginant įvaikintą vaiką bei kaip padėti vaikui priimti savo istoriją.

Kodėl reikia įtėvių susitikimų?

Įtėviai dalinasi kuom vertingi susitikimai su bendraminčiais, einančiais tuo pačiu, įvaikinimo keliu. Įtėvis A.: „Būdamas čia aš jaučiu, kad kažką kuriu, ir matau, kaip kiti kuria“. Įmotė G.: „Ateinu čia bendrai sveikatai palaikyti“, įmotė R.: „Buvimas čia atstato energiją.“

Įvaikinimas keičia įtėvius

Įvaikintas vaikas, turintis įgimto pozityvumo, to paties moko ir įtėvius, pavyzdžiui, sušunka „Kokia šiandien graži diena!“ Augindami įvaikintą vaiką įtėviai mokosi nelaukti, kol „bus gerai“, bet džiaugtis jau dabar. Įmotė J.: „Prisiėmiau atsakomybę. Turėjau save labai laužti, buvau pripratusi prie kitokio gyvenimo“. Įmotė E.: „Buvau racionali, pedantiška namuose. Dabar patinka kaip pasikeičiau, išlaisvėjau, pvz., sakau, nieko tokio, susitvarkysim kitą savaitę“.

„Pas mus viskas gerai, kai nėra mokyklos...“

Vienas iš ryškesnių iššūkių įtėvių šeimai – tai mokykla. Įtėviai patiria, kad įvaikintą vaiką, kuris turi individualių raidos ypatybių, švietimo sistema laužo. Įtėviai pasigenda švietimo sistemos lankstumo, kad pavyzdžiui, vaiką būtų galima išimties tvarka leisti į mokyklą nuo 8 metų. Įmotė sako: „Pas mus viskas gerai, kai nėra mokyklos...“

Kaip padedame vaikui susigyventi su savo istorija?

Įtėviai dėkingi globos namams, kurie padovanojo vaiko nuotraukas nuo 2 mėnesių amžiaus. Tai labai padeda formuoti vaiko tapatybę. Tai galėtų būti bendra privaloma praktika visiems globos namams – kaupti vaiko nuotraukas ir įteikti jas įtėviams, kai vaikas iškeliauja į šeimą.

Įtėviai pasidalino naudingais būdais, kaip kalbėti su vaiku apie įvaikinimą. Vaiką gerai veikia frazė: „Kaip džiaugiuosi, kad tave įvaikinome!“ Taip pat tinka pačių įtėvių sukurta pasaka, kurios pagrindas yra jų įvaikinto vaiko istorija. Įtėviai pasakoja, kad vaikas reagavo gerai, prašė „papasakok dar“, klausė „ar tas berniukas – tai aš?“ Kiti įtėviai vaikui, kuris neklausia apie įvaikinimą, kalba „mažomis dozėmis“, palyginimais, pvz., „ir mes tave auginame, kaip tame filme“.

Vaikų klausimai įtėvius „užklumpa“ pačiu netikėčiausiu momentu, pvz., tamsoje, jau prieš pat užmiegant, vaikas klausia, kur gyvena jo biologinė mama.

Įtėviai pastebi, kad vaikui svarbu pasakyti – aš tave labai myliu ir niekada tavęs nepaliksiu. Ir nesvarbu, kiek vaikui metų.

Iš susitikimo kylantys pasiūlymai sistemos tobulinimui:

- Sudaryti galimybę išimties tvarka leisti įvaikintą vaiką į mokyklą nuo 8 metų;
- Įpareigoti globos namus kaupti vaiko nuotraukas nuo pat patekimo į globos namus ir perduoti jas vaiko įtėviams;
- Sukurti erdvę, kur įtėviai galėtų dalinti naudingais patarimais aktualiomis temomis.

Sekite mūsų naujienas:

